

Ksenija Černigoj, Osnovna šola Šturje Ajdovščina

# KAKO NA OSNOVNI ŠOLI ŠTURJE V AJDOVŠČINI OHRANJAMO DEDIŠČINO MILANA KLEMENČIČA

↳ Osnovna šola Šturje Ajdovščina je začela delovati leta 2007. Že takrat smo želeli, da bi bili vključeni v domače okolje in povezani z ljudmi. Pomembno je bilo raziskovanje življenja in dela Milana Klemenčiča, ki je prav v Šturjah odigral svojo prvo lutkovno predstavo. Pri tem smo posebej poudarjali lutke, saj je na šolah prav za to, žal prezrto in premalo cenjeno ustvarjalnost, veliko možnosti.

## Skrb za kulturno dediščino

OŠ Šturje Ajdovščina je bila z odlokom Občine Ajdovščina ustanovljena 11. aprila 2007, prvi učenci so prag šole prestopili 3. septembra istega leta. Takratna ravnateljica, pokojna Ava Curk, je ob začetku delovanja šole poudarjala, da se mora šola povezati z okoljem in da mora poskrbeti za to, da bodo učenci spoznali in cenili kulturno dediščino svojega okolja. Med drugim je poudarila, da bi bilo treba raziskati dediščino velikega Slovenca, slikarja, fotografa in lutkarja Milana Klemenčiča.

Živimo danes in tu za jutri, a taki smo zaradi preteklosti. Tega se zavedamo vsi pedagoški delavci na šoli. Vemo tudi, da ne moremo samo ukazati, naj učenci nekaj cenijo. Cenimo namreč samo tisto, kar poznamo. Zato ... raziskujemo.

Intenzivno smo se raziskovanja lutkarstva v Šturjah in ustvarjanja lotili v šolskem letu 2008/2009. Takrat nam je uspelo pripraviti prireditev, na kateri so učenci in učitelji s poustvarjanjem obudili spomin na december leta 1910, ko je prav blizu naše šole Milan Klemenčič odigral svojo prvo lutkovno predstavo, Mrtvec v rdečem plašču.

## Milan Klemenčič

Milan Klemenčič – slikar, lutkar in fotograf velja za začetnika lutkarstva na Slovenskem.

Rodil se je v 7. marca leta 1875 v Solkanu pri Gorici. Oče Štefan je bil uradnik. Bil je tudi družbeno aktiven, saj je bil med ustanovitelji solkanske čitalnice in bil je tudi njen tajnik. Ohranjeni sta dve deli, ki pričata, da je ustvarjal

tudi na likovnem področju. Mati je bila domačinka Ana Verdikon. Zakonce-  
ma Klemenčič so se rodili štirje otroci.

Žal je Milan zgodaj osirotel, saj je prvorojeni brat umrl že pred njegovim  
rojstvom, ena sestra leta 1876, mama Ana leta 1878, leta 1882, ko je bil Mi-  
lan Klemenčič star samo 7 let, sta umrla še druga sestra in nekaj dni za  
njima oče. Za Milana je potem skrbela »nona« Katarina.

V Gorici se je Klemenčič prvič srečal z lutkami, ki se jim je posvečal celo  
življenje.

Od leta 1890 je obiskoval gimnazijo, najprej v Gorici, nato v Trstu. Leta 1891  
je študiral slikarstvo v Benetkah, nato v Milanu. Leta 1893 se je šolal na  
Kraljevi bavarski akademiji upodablajoče umetnosti v Münchnu, kjer se je  
istočasno udeleževal gledaliških tečajev pri Karlu Lautenschlagerju.

Leta 1895 je odslužil enoletni vojaški rok, potem je nekaj časa bival v Egip-  
tu in na Bližnjem vzhodu. Po vrnitvi od vojakov se je zaposlil kot sodnijski  
uradnik. A se je bolj kot službi posvečal kulturno-prosvetnemu delovanju.  
Leta 1899 se je poročil z Josipino (Pepco) Lorencuti. Služboval je v Bovcu in  
Gorici, en semester pa je bil ponovno na akademiji v Münchnu.

Leta 1903 se je z ženo in dvema sinovoma (Milovanom in Savo) preselil v  
Šturje. Stanoval je pri Filipovih v stari Schleglovi hiši, služboval pa je kot sod-  
ni uradnik v Ajdovščini.<sup>1</sup> Tu je bival, dokler ga niso kot »črnovojnika« vpokli-  
cali v vojsko, družina pa se je preselila v Solkan. Obdobje, ko je Klemenčič  
bival v Ajdovščini, velja za njegovo »najplodnejšo dobo na slikarskem in  
fotografskem področju, lutkarstvo pa si je prav tu začelo utirati svojo pot.«<sup>2</sup>

Prav v Šturjah je Milan Klemenčič odigral prvo lutkovno predstavo Mrtvec v  
rdečem plašču in z njo odprl Malo marionetno gledališče.

Po vojni so se Klemenčičevi najprej preselili v Domžale, nato v Ljubljano. Tu  
se je Klemenčič popolnoma predal lutkarstvu,

Leta 1920 je ustanovil in vodil Slovensko marionetno gledališče, ki ga je  
vodil do 1924. Po ukinitvi gledališča (delovati je prenehalo zaradi finančnih  
težav) se je Klemenčič ponovno bolj posvetil likovnemu ustvarjanju.

V tridesetih letih se je ponovno vrnil k lutkam. Leta 1930 so ga na ustanovnem  
kongresu Jugoslovanske lutkarske zveze izvolili za častnega predsednika,  
dve leti kasneje pa za častnega predsednika Jugoslovanskega lutkarskega  
saveza. Leta 1936 je na svojem domu na pobudo hčerke Mojce ponovno pri-  
rejal lutkovne predstave. Žal je to dejavnost prekinila 2. svetovna vojna.

Milan Klemenčič je umrl 5. februarja 1957. leta v Ljubljani.

## Ohranjanje in obujanje Klemenčičeve zapuščine

Gradiva o Milanu Klemenčiču je veliko. Izdani so bili zapisani spomini sinov  
Milovana in Save, Mojca Čuk in Nina Lulik sta leta 1994 izdelali raziskovalno  
nalogo z naslovom Milan Klemenčič - Pantalon, poskrbljeno je za dedišči-  
no, gospod Matjaž Loboda strokovno raziskuje zapuščino in skrbi, da se  
lutke, scene ter besedila ohranjajo in razstavljajo.

<sup>1</sup> Pod Avstro-Ogrsko sta bili Ajdovščina in Šturje dve ločeni naselji v dveh deželah, Ajdovščina na Goriškem in Šturje na Kranjskem.

<sup>2</sup> Marinkovska, str. 25.

V strokovnih krogih, med lutkarji, gledališčniki, likovnimi umetniki oziroma ljudmi, ki se poklicno ali ljubiteljsko posvečajo umetnosti, je življenje in delo Milana Klemenčiča poznano. V Ajdovščini je bila v avli Dvorane prve slovenske vlade Klemenčiču posvečena prva samostojna razstava, Ajdovci so si lahko ogledali motive z Goriške in iz Vipavske doline ter portrete domačinov. Leta 1976 je Goriški muzej pripravil retrospektivno razstavo, na kateri si je bilo mogoče ogledati celotno Klemenčičevo umetniško dejavnost. V Pilonovi galeriji v Ajdovščini je bila leta 2007, ob petdesetletnici umetnikove smrti, razstava z naslovom Milan Klemenčič 1875–1957: slikar, fotograf, lutkar. Ob tej priložnosti je 26. novembra v Pilonovi galeriji gostovalo tudi Lutkovno gledališče Ljubljana, s predstavo Doktor Faust. Prav tam je isto gledališče pred leti gostovalo s predstavo Sovji grad, ponovno uprizorjeno z originalnimi Klemenčičevimi lutkami. Matjaž Loboda je napisal monografijo Milan Klemenčič, Iskalec lepote in pravljичnih svetov. V Lutkovnem gledališču Ljubljana še vedno igrajo Doktorja Fausta in Sovji grad. Septembra 2012 je bila v Pilonovi galeriji razstava z naslovom Milan Klemenčič - donacija slik in risb. Predstavljena so bila slikarska dela, ki jih je Pilonovi galeriji darovala umetnikova hči Mojca Klemenčič.

Stroka se zaveda Klemenčičevega pomena. Kaj ob vsem, kar je že bilo narejeno, lahko naredimo z učenci na šoli?

## Projektno delo na šoli

Ava Curk, prva ravnateljica, se je zelo zagnano lotila dela in vztrajala. Spodbujala je sodelavce in učence ter iskala stike z zunanjimi sodelavci. Želela je, da učenci vedo, kdo je bil Milan Klemenčič, in da bodo znali ceniti njegovo ustvarjalnost in pomen, ki ga ima v širšem slovenskem prostoru.

Ko smo projekt načrtovali, smo razmišljali, ali lahko v projektu učence usmerjamo zgolj v raziskovanje. Ugotovili smo, da pri delu z učenci ne moremo poseči na to področje. Imamo premalo časa, učenci so premajhni, da bi se lotili znanstvenega raziskovanja. Morda bi bili temu kos posamezniki v osmem ali devetem razredu.

Odločili smo se, da ne bomo samo raziskovali. Dela bi bilo veliko, rezultati pa najbrž ne v skladu z vloženim trdom, saj je raziskanega že veliko in kaj povsem novega ne bi mogli najti.

Odločili smo se Klemenčičevo delo približati mladim. Učenci naj bi umetnika poznali, vedeli zanj, ga cenili, spoštovali ... Tudi to, da bi bili ponosni, da se je prav v Šturjah rodilo slovensko lutkovno gledališče, smo imeli v mislih. In da bi bili otroci, tako kot je zmogel umetnik, sposobni odkrivati svet.

S projektnim delom na šoli smo poskusili »izpolniti vrzel« v lutkovni vzgoji. Učence od prvega do devetega razreda smo »navduševali« za lutkovno umetnost. Za sprejemanje in poustvarjanje.

Cilj projekta je bil, da bi učenci poznali, vrednotili in tudi cenili ustvarjanje umetnika Milana Klemenčiča. Da bi vedeli, da so Šturje »zibelka slovenskega lutkarstva«. Da je za vsako rojstvo potrebno veliko veselja, navdušenja, volje in trdega dela. Da je vse, kar nastane, treba negovati in prilagajati. Da o lutkah ne bi razmišljali samo kot o zabavi za majhne otroke, ampak

bi začutili, kaj pomeni ustvarjati z lutkami, kaj pomeni animirati. Da bi ob neobvladljivi količini »banalne zabave«<sup>3</sup>, ki jo ponujajo sodobni mediji, znali poiskati lepoto domišljajskih svetov.

V šolskem letu 2009/2010 so nas spremljale sledeče ključne besede:

lutkovna predstava Mrtvec v rdečem plašču, predstava Doktor Faust v Lutkovnem gledališču Ljubljana, dejavnosti učencev, zbornik, raziskovanje, navduševanje, lutke, lepota ...

Z učenci smo se pogovarjali o tem, da nas brez preteklosti ne bi bilo.

Pri vseh predmetih, od prvega do devetega razreda, so učitelji poiskali, na kakšen način bi lahko raziskovali ustvarjanje Milana Klemenčiča in čas, v katerem je bival v Ajdovščini, materiale, iz katerih je ustvarjal, podobo Ajdovščine v tistem času ...

Najprej smo se seznanili z življenjem in delom umetnika. Prebirali smo kataloge, obiskali arhiv v Novi Gorici in se srečali z gospodom Matjažem Lobodo.

Matjaž Loboda je bil režiser v Lutkovnem gledališču in je človek, ki je zaslužen za to, da so Klemenčičeve lutke še vedno žive. Pokazal nam je originalne lutke, skice za lutke, načrte za oder ... vse, kar se je ohranilo iz Klemenčičevega šturskega, pa tudi ljubljanskih obdobj.

Obiskali smo tudi Klemenčičevo hčer, Mojco Klemenčič. Z njo se je pogovarjala takratna devetošolka Soraja Tratnik. Gospa Klemenčič je pripovedovala predvsem o tistih predstavah, ki so jih v svojem stanovanju uprizarjali pred 2. svetovno vojno.<sup>4</sup>

Izhajali smo iz tega in razmislili, kaj bi bilo mogoče narediti.

Pri zgodovini so učenci raziskali, kako so živeli v Ajdovščini in Šturjah na začetku 20. stoletja. Raziskovali so pisne vire ter se pogovarjali z domačini, ki so to obdobje poznali.

Pri gospodinjstvu so raziskali, s čim so se sladkali v Klemenčičevem času. Seveda so sladice tudi pripravili.

Na pogovor smo povabili Ado Bačar, dolgoletno mentorico lutkarjem na OŠ Draga Bajca Vipava. Pripovedovala je o svojem animiranju oziroma oživljanju lutk.<sup>5</sup>

V Lutkovnem gledališču Ljubljana smo si ogledali predstavo Doktor Faust. Na šoli je nastopila dramska skupina Žar, Društvo MOST Ajdovščina, z lutkovno igrico Čarobna jasa, učenci 1. razreda so odigrali predstavo, ki so jo priredili po motivih slikanice Vsi za enega, eden za vse.<sup>6</sup>

Vse, kar smo raziskali v tem letu, smo objavili v zborniku ter prikazali na slavnostni prireditvi ob dnevu šole.

## Obujanje lutkarske dediščine iz šturskega obdobja oziroma Malega marionetnega gledališča

Ko smo podrobneje spoznali Klemenčičevo lutkovno ustvarjanje<sup>7</sup>, smo na šoli začeli razmišljati tudi o tem, da bi odigrali kakšno predstavo. Ker je bila

<sup>3</sup> O tem, da bi banalne drame in brezokusna pretvarjanja leposlovnih del nadomestilo lutkovno gledališče, je Klemenčič pisal leta 1912, objavo pa je zadržal. Besedilo je v celoti objavljeno v monografiji Matjaža Lobode.

<sup>4</sup> Pogovor je objavljen v zborniku Spoštovano veliko in malo občinstvo!

<sup>5</sup> Pogovor je objavljen v zborniku Spoštovano veliko in malo občinstvo!

<sup>6</sup> V tem šolskem letu je lutkovni krožek deloval drugo leto zapored. Vodili sta ga vzgojiteljica Suzana Gorup in učiteljica Renata Lemut.

<sup>7</sup> V Lutkovnem gledališču Ljubljana so nam pokazali ohranjene lutke, odre in Klemenčičeve načrte, ogledali smo si tudi predstavo Doktor Faust.

prva predstava *Mrtvec v rdečem plašču*, smo si zamislili, da bi jo ponovili. Iz Lutkovnega gledališča Ljubljana so nam prijazno poslali Klemenčičev rokopis z datumom 10. 3. 1921.<sup>8</sup> Rokopis sem pretipkala tako, kot je bil napisan, besedilo sem le pravopisno uredila.<sup>9</sup>

Na gledališkem listu iz leta 1910 so bila zapisana druga imena oseb iz predstave. Izbrala sem slednje. (Betina, Dlaka, Skok, Arlekin, Čebula)

Učitelji na šoli so se lotili izdelave lutk (ogrodja oblek in glav) ter odra in kulis.

Na prireditvi so učenci odigrali prizore iz življenja Klemenčičeve družine, ki so bili napisani na podlagi objavljenih besedil o tem, kako se je Klemenčič lotil projekta.

V šolskem letu 2009/2010 smo se pripravljali na 100. obletnico prve predstave v Ajdovščini. Turistični krožek je za srečanje Turizmu pomaga lastna glava, izdelal nalogo *Sprehod s Klemenčičevimi lutkami po Ajdovščini* – zibelki slovenskega lutkarstva. Na turistični tržnici so mladi lutkarji pokazali na šoli izdelane marionete in odigrali del *Mrtveca v rdečem plašču*.

Intenzivno smo že načrtovali, kako bomo obeležili 100. obletnico prve predstave. Zamislili smo si, da bi šola tistega dne odprla vrata in vse obiskovalce povabila v Ajdovščino - izpred 100 let. Šolski hodniki naj bi postali ulice (gase), učilnice pa šola, gostilna, telovadnica in stara Schleglova hiša ...

Naslednje šolsko leto smo, 22. decembra 2010, popoldan učitelji in učenci predstavili celoletni projekt, ki smo ga izvajali pri pouku in izvenšolskih dejavnostih. Obiskovalci so med 13.30 in 17.00 lahko ogledali lutkovni predstavi Muca Copatarica ter *Mrtvec v rdečem plašču*, lahko so prisluhnili pevskim vajam pevskega zbora, na katerih so se učili peti stare pesmi, v šolski telovadnici so učenci pripravili predstavitev, kako so telovadili sokoli.<sup>10</sup> V učilnici zgodovine so učenci prikazali, kako je pred 100 leti potekal pouk, v knjižnici so učenci pripravili razstavo o Milanu Klemenčiču, pri izbirnem predmetu italijanščina so se poskusili s prevajanjem originalnega Reccardinijevega besedila.<sup>11</sup> Tisti dan so učenci tudi kuhali jedi, ki so bile na jedilniku v času Klemenčičevega ustvarjanja. Prav vsi učenci so imeli določeno vlogo.

Ob 17.30 je bila v telovadnici občinska proslava, s katero smo obeležili 100-letnico rojstva slovenskega lutkovnega gledališča. Udeležila se je tudi lutkarjeva hči Mojca Klemenčič in režiser Matjaž Loboda – najboljši poznavalec Klemenčičeve lutkarske ustvarjalnosti.

## Klemenčičevo volilo

Iz ohranjenih dokumentov umetnikove zapuščine lahko razberemo, da je Klemenčič od prve predstave dalje razmišljal, kako bi lutkarstvo v slovenski prostor umestil kot eno resnih panog umetnosti, enakovredno gledališču. Že leta 1912 je sestavil besedilo, v katerem je, po tujih zgledih, utemeljil potrebo po ustanovitvi slovenskega marionetnega gledališča. Oklic je bil objavljen šele potem, ko sta leta 1919 na pobudo Otona Župančiča začela sodelovati z dr. Ivanom Lahom.

»Naša mladina,« je zapisal, »nima ne v mestih, še manj po deželi pravzaprav nikake primerne zabave.« Svojo trditev je utemeljil z dejstvi, da

<sup>8</sup> Matjaž Loboda je razložil, da se besedilo verjetno bistveno ne razlikuje od tistega, ki ga je za prvo predstavo Klemenčič pripravil leta 1910.

<sup>9</sup> Pravilno sem zapisala vejice, velike začetnice ter besede z v, oziralni zaimek kateri sem zamenjala s ki, popravila sem zapis predloga s/z ter vedno ob glagolih premikanja uporabila namenilnik.

<sup>10</sup> Klemenčič je bil tudi aktiven član ajdovskega sokojskega društva.

<sup>11</sup> *Il morto dal mantello rosso, ossia Facanapa della selva nera: commedia in tre atti.* 1898. Trieste : Chiopris.

gledališča le redko pripravljajo predstave za otroke, v kinematografih, »ki rastejo kakor gobe po vseh večjih krajih«, pa vrtijo banalne drame in dela, neprimerna za otroke. Po Klemenčičevem mnenju bi to vrzel »izpolnilo marionetno gledališče«. Predlaga, da »napravimo tako dovršeno mladinsko gledališče, opremimo isto z vso lepoto, katero premoreta združena upodabljajoča umetnost in poezija ter poklonimo jo v dar najhvaležnejšemu občinstvu, to je naši mladini, naši bodočnosti.«<sup>12</sup>

Več kot sto let stare besede so še vedno lahko vodilo za pedagoško delo in umetnostno vzgojo. Ta poteka vsa leta delovanja šole.

## Uprizarjanje Klemenčičevih predstav

Za vsakogar je nepozabno doživetje, če vidi predstavo, ki jo v Lutkovnem gledališču pripravijo z ohranjenimi lutkami, odri, kulisami in rekviziti. Če pa lahko 10-centimetrsko lutko človek tudi prime v roke in jo poskusi voditi, morda lahko razume, kaj je uspelo ustvariti očetu slovenskega lutkarstva. Bogastvo, ki se ga ne da oceniti, umetnine, ki bogatijo vedno znova vse, mlade in starejše.

Vsa leta raziskovanja smo vedeli, da na šoli nikakor ne moremo doseči take dovršenosti. Smo pa vseeno poskusili najti svojo pot do marionetnega gledališča. Po posvetovanju z gospodom Matjažem Lobodo so učitelji izdelali marionete, s katerimi je mogoče igrati. Učitelj tehnike in tehnologije, gospod Erik Černigoj, je izdelal telo. Uporabil je les in svinec. Lutka lahko hodi, seda, dviguje roke, premika glavo. Učitelj likovne umetnosti, gospod Bojan Bole, je naredil glave. Vsaka je drugačna in vsaka kaže karakter gledališke osebe. Učiteljici Martina Makovec in Petra Ušaj ter gospa Tanja Bratina so lutke oblekle.

Iz LGL so nam prijazno posredovali ohranjena Klemenčičeva besedila: Mrtev v rdečem plašču, Sovji grad, Doktor Faust in Čarobne gosli. Prve tri igre so učenci že uprizorili, v letošnjem šolskem letu pripravljajo še zadnje. Mlade lutkarje pri delu vodi mentorica dramsko-lutkovnega krožka, gospa Silvana Mislej.

Predstave so pripravljene za majhne skupine, odigrajo jih večkrat. Vedno navdušijo »veliko in malo občinstvo.«

Mentorica Silvana Mislej vztraja pri ubeseditvi celotnega besedila. Ničesar ne izpušča in ne spreminja. Klemenčičeva besedila so nastajala na podlagi tujejezičnih predlog, vendar jih je popolnoma »ponašil«. Osebe imajo včasih domača imena, dogajanje je postavljeno v slovenske razmere, posebno spreten pa je bil Klemenčič pri besednih igratih. Žal se stroka tega dela Klemenčičevega ustvarjanja – pisanja besedil še ni lotila. Bi pa bilo prav gotovo tudi to zelo zanimivo.

## Pantolonov festival

Na severnem Primorskem lutkarstvo na osnovnih šolah nima tradicije. Izjema je bilo delo Ade Bačar na OŠ Vipava. Žal je, po odhodu mentorice v pokoj, tudi tam ta dejavnost zamrla. Zato smo se na OŠ Šturje v Ajdovščini

<sup>12</sup> Loboda, M., Lutke – prvo dejanje. V: Loboda, M., Milan Klemenčič: Iskalec lepote in pravljicnih svetov. Ljubljana, 2011.

odločili, da bi organizirali srečanje lutkarjev iz naše okolice, s katerim bi predvsem spodbujali lutkarstvo na šolah. Poimenovali smo ga Pantalonov festival. Organiziramo ga v sodelovanju s Hišo mladih.

Pantalon je bil ravnatelj gledališča, ki je 22. decembra 1910 pozdravil občinstvo, zbrano v Schleglovi hiši v Šturjah. Zbrane je povabil na ogled predstave in jim zaželel »mnogo zabave«. Ob koncu jih je prosil, da ohranijo »naklonjenost«. Prav to bi radi dosegli tudi z vsakoletnim srečanjem osnovnošolskih lutkarjev. Da bi se učenci ob nastajanju predstave zabavali in da bi bili v življenju naklonjeni lutkovni umetnosti.

Festival vsako leto poteka v drugem tednu, aprila. Glede na število prijavljenih skupin pa traja dan ali več. Nastopijo učenci s predstavami, ki jih naredijo pri pouku (posamezni oddelki) ali s tistimi, ki nastajajo pri interesnih dejavnostih. Zanimanje za festival je veliko, gledalcev nikoli ne manjka.<sup>13</sup> Zgodi se, da skupina nastopi tudi večkrat, kot je bilo načrtovano, ker so gledalci v dvorani oziroma gledalci po končani predstavi počakajo še naslednjo.

Na letošnjem, 4. po vrsti, je 14. in 15. aprila 2016 nastopilo 76 učencev iz petih različnih vzgojno-izobraževalnih zavodov. Odigrali so 8 predstav.

## Lutkovni krožek

Na šoli deluje tudi dramsko-lutkovni krožek za učence 1. in 2. razreda. Vsako leto pod vodstvom mentoric Suzane Gorup in Renate Lemut pripravijo predstavo. Priredijo besedilo in naredijo lutke. Lani so bili s predstavo Piščanček Pik zelo uspešni, na državnem srečanju lutkovnih skupin so bili izbrani med 12 najboljših predstav in prejeli zlato plaketo. Letos so odigrali Hišo strahov. Male in velike obiskovalce navdušujejo z zgodbo o pogumni deklici, ki se ni ustrašila duhov, ampak si je z njimi pomagala pri urejanju hiše.

## Sklep

Žal je danes v osnovnih (verjetno tudi v srednjih) šolah za lutke in lutkarji premalo časa in prostora. Dejavnost, ki lahko vključuje tvorjenje (ali priredbo) besedila, izdelavo lutk in scene, igranje in animacijo, spodbuja domišljijo in ustvarjalnost. Omogoča sodelovalno učenje in delo v skupinah. Zato je dobrodošla vsaka spodbuda, ki mentorje učence vabi k izražanju z lutko, k oživljanju neživega oziroma izpovedovanju s koncem dlani.

Morda lahko prav s posrednikom – lutko – svet ter soljudi vidimo drugače in bolje razumemo, hitreje spoznavamo.

Seveda lahko mentorji otroke za dejavnost navdušijo le, če se prej zanjo zavzamejo sami. Da se bo to zgodilo, sta potrebna le spodbuda (morda vodstva šole ali uspešnih kolegov z drugih šol) in pogum.

<sup>13</sup> Vedno se festivala kot gledalci udeležijo otroci iz vrtca. Manj je obiskovalcev iz osnovnih šol. Kot organizatorica in tista, ki vabi na predstave, razmišljam, da bi morali tudi v šolah imeti čas, da bi si lahko ogledali prireditve v kraju šolanja, če je za to priložnost. Žal se pogosto učiteljem zdi pouk ali celo dopolnilni pouk pomembnejši od obiska (lutkovnega) gledališča.

## ↘ POVZETEK

Lutkovna umetnost je v osnovnih šolah na Primorskem zapostavljena. Spoznavanje, ohranjanje in oživljanje dediščine velikega slovenskega lutkarja Milana Klemenčiča je lahko dobro izhodišče za navduševanje mladih in mentorjev za razvijanje lutkovne ustvarjalnosti.

Ključne besede: Milan Klemenčič, tradicija, lutke, gledališče

## ↘ Literatura

- Černigoj, Ksenija [ur.], 2009: *Spoštovano veliko in malo občinstvo!« Projekt učencev in učiteljev OŠ Šturje Ajdovščina o lutkarju Milanu Klemenčiču in Šturjah – zibelki slovenskega lutkarstva*. Ajdovščina: Osnovna šola Šturje Ajdovščina.
- Čuk, Mojca in Lulik, Nina, 1994: *Milan Klemenčič – Pantalon*. Ajdovščina: Srednja šola Veno Pilon.
- Loboda, Matjaž, 2011: *Milan Klemenčič: iskalec lepote in pravljicnih svetov*. Ljubljana: Lutkovno gledališče: Slovenski gledališki muzej.
- Marinkovska, Maja, 2007: *Milan Klemenčič – Življenjepis. Milan Klemenčič: 1875–1957. Slikar, fotograf, lutkar*. Ajdovščina: Pilonova galerija.